

ALLIANZ FOUNDATION

Risktaker Pulse

Πώς αγωνίζονται οι ηγέτες των ευρωπαϊκών κοινωνικών κινήματων για ένα καλύτερο μέλλον

Περίληψη των κυριότερων σημείων

Σε ολόκληρη την Ευρώπη, τα κοινωνικά κινήματα υψώνουν τη φωνή τους για την καταπολέμηση της κοινωνικής αδικίας και της υπερθέρμανσης του πλανήτη. Πολλοί επιδιώκουν να πιέσουν κυβερνητικούς αξιωματούχους, ηγέτες της βιομηχανίας και το κοινό, ώστε να κάνουν περισσότερα για να αντιμετωπίσουν τα συστημικά προβλήματα της εποχής μας. Με αρκετή επιτυχία, όπως δείχνουν χαρακτηριστικά παραδείγματα όπως το Fridays for Future και το Black Lives Matter. Τα τελευταία χρόνια, αυτά και άλλα κινήματα έχουν δείξει ότι ένας πολλά υποσχόμενος τρόπος για να υποστηρίξουμε την κοινωνική αλλαγή είναι να βοηθήσουμε τα κινήματα αυτά και τα άτομα εντός αυτών. Το Ίδρυμα Allianz αναφέρεται σε αυτά τα άτομα ως «**οι τολμηροί/ές**» (**risktakers**), άτομα δηλαδή που αγωνίζονται ενεργά για κοινωνική δικαιοσύνη, ανοιχτές κοινωνίες ή έναν βιώσιμο πλανήτη.

Οι τολμηροί/ές δεν ενεργούν μόνοι τους. Είναι βαθιά ενσωματωμένοι σε μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ), κοινωνικές επιχειρήσεις, δικηγορικά γραφεία προς όφελος του πολίτη και άλλες επίσημες οντότητες που υποστηρίζουν ενεργά ένα δεδομένο κίνημα. Οι τολμηροί/ές σκέφτονται και ενεργούν έξω από τα κανονικά πλαίσια, πέρα από τους εκλογικούς κύκλους και συχνά αντιμέτωποι με αντιξοότητες ή ακόμη και με έκδηλη έχθρα. Οι απόψεις, τα οράματα και οι εμπειρίες τους μπορούν να χρησιμεύσουν ως πολύτιμη πηγή στη σημερινή εποχή της διαρκούς αστάθειας. Αυτή η πρώτη έκδοση του Παλμού των Τολμηρών του Ίδρυματος Allianz έχει καταγράψει πολλές από αυτές τις ιδέες και προσφέρει στους αναγνώστες μια βαθύτερη κατανόηση του τι χρειάζεται για να ηγηθεί κανείς του μετασχηματισμού της κοινωνίας.

Η έκθεση βασίζεται σε περισσότερες από 75 ώρες συνεντεύξεων με 59 τολμηρούς/ές σε πέντε ευρωπαϊκές χώρες: Γερμανία, Ελλάδα, Ιταλία, Πολωνία και Ηνωμένο Βασίλειο. Οι ερωτηθέντες εκπροσωπούν 59 οργανώσεις που προσπαθούν να ενδυναμώσουν κοινωνικά περιθωριοποιημένες ομάδες (25%), να προωθήσουν ανθεκτικές και ανοιχτές δημοκρατίες (25%), να καταπολεμήσουν την κλιματική αλλαγή (10%) ή έναν συνδυασμό αυτών και άλλων πιεστικών ζητημάτων (40%).

Παρά τις εμφανείς διαφορές μεταξύ των πέντε χωρών και των κοινωνιών τους, αυτή η έρευνα αποκάλυψε ορισμένα διακριτά πανευρωπαϊκά πρότυπα. Οι συνεντεύξεις διεξήχθησαν μεταξύ Μαρτίου και Ιουνίου 2022 – μια περίοδος που σηματοδεύτηκε από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία.

Παρόντες και μελλοντικοί κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν οι πέντε ευρωπαϊκές κοινωνίες

Κοινή συνισταμένη μεταξύ των ερωτηθέντων τολμηρών είναι ότι οι τρεις μεγάλες προκλήσεις που μαστίζουν τις κοινωνίες τους σήμερα είναι και οι πιο πιεστικοί κίνδυνοι για το μέλλον: κοινωνική πόλωση, δομικές διακρίσεις κι απροκάλυπτος ρατσισμός και η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία. Επιπλέον, η κλιματική αλλαγή έχει αναφερθεί ως σημαντικός καταλύτης που επιδεινώνει αυτούς τους κινδύνους.

- Οι τολμηροί/ές και στις πέντε χώρες λένε ότι η αυξανόμενη **κοινωνική πόλωση** είναι η μεγαλύτερη απειλή για τις δημοκρατίες σε ολόκληρη την Ευρώπη. Πολλοί φοβούνται ότι η συνεχιζόμενη διάβρωση της εμπιστοσύνης και της αλληλεγγύης εντός και μεταξύ των ευρωπαϊκών κοινωνιών θα επιταχύνει την άνοδο των λαϊκιστών πολιτικών ηγετών και θα οδηγήσει σε προσβολή των ελευθεριών των πολιτών – όπως φαίνεται στις πρόσφατες επιθέσεις κατά της ανεξαρτησίας των δικαστηρίων στην Πολωνία. Οι τολμηροί/ές προειδοποιούν στον τομέα του κλίματος ότι η κλιματική αλλαγή θα μπορούσε να συμβάλει σε περαιτέρω διχασμό, ειδικά στο ερώτημα ποιος θα πληρώσει για την προβλεπόμενη μετάβαση της Ευρώπης σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα.
- Οι τολμηροί/ές προειδοποιούν ότι οι **δομικές διακρίσεις κι ο αποκάλυπτος ρατσισμός** προς τους μετανάστες, την ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα και άλλες περιθωριοποιημένες ομάδες πυροδοτούν τον κοινωνικό διχασμό. Βλέπουν ότι οι αμφιλεγόμενες συζητήσεις γύρω από αυτό το θέμα συμβάλλουν δυνητικά σε βαθύτερες κοινωνικές διασπάσεις με βάση την ταυτότητα και τη φυλή. Και εδώ, η κλιματική αλλαγή θα μπορούσε να επιδεινώσει τους εν λόγω κινδύνους, καθώς μπορεί να αυξήσει τον αριθμό των ανθρώπων που καταφεύγουν στην Ευρώπη, προειδοποιούν ορισμένοι τολμηροί/ές.
- Οι τολμηροί/ές ανησυχούν για τις επιπτώσεις του **πολέμου της Ρωσίας στην Ουκρανία**. Καθένας τους έχει αισθανθεί τις επιπτώσεις του πολέμου και οι περισσότεροι έχουν επιλέξει να βοηθήσουν με όποια ιδιότητα μπορούν, π.χ. μεταφέροντας πρόσφυγες ή βοηθώντας θύματα βιασμού και σεξουαλικής βίας. Πολλοί θεωρούν τον πόλεμο ως προάγγελο μελλοντικών κινδύνων, συμπεριλαμβανομένης της πιθανότητας ένοπλων συγκρούσεων σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Κοινή χρήση γνώσεων για κοινωνική αλλαγή

Στις προσπάθειές τους να αγωνιστούν για κοινωνική δικαιοσύνη, ανοιχτές κοινωνίες ή έναν βιώσιμο πλανήτη, οι ερωτηθέντες τολμηροί/ές μοιράστηκαν τέσσερα βασικά μαθήματα που θα μπορούσαν να αποδειχθούν πολύτιμα για άλλους σαν αυτούς:

- **Απελευθερώστε τη δύναμη των δικτύων.**
Ο πόλεμος της Ρωσίας στην Ουκρανία δείχνει πώς οι συνεργασίες εντός και μεταξύ των χωρών μπορούν να αυξήσουν εκθετικά την αποτελεσματικότητα κάθε συμμετέχοντος και του δικτύου ως σύνολο. Για παράδειγμα, μια τολμηρή έχει αξιοποιήσει το δίκτυο των συνεργατών της στην Πολωνία και την Ουκρανία για να οδηγήσει ασυνόδετους ανηλίκους στην ασφάλεια. Ένας άλλος προωθεί το έργο ομοϊδεατών εταίρων στον τομέα του κλίματος, με στόχο να αυξήσει την προβολή και την επιρροή τους. Παρά την ελκυστικότητα τέτοιων συλλογικών προσπαθειών, οι τολμηροί/ές τονίζουν ότι η οικοδόμηση και η διατήρηση συνεργασιών είναι μια πρόκληση και απαιτεί χρόνο.
- **Πείτε μια συναρπαστική αφήγηση, σε συνεργασία με καλλιτέχνες και δημιουργούς.**
Οι τολμηροί/ές τονίζουν τη σημασία της αφήγησης μιας εύληπτης και προσιτής ιστορίας για το ποιοι είναι και τι απαιτούν. Πολλοί βλέπουν μεγάλες δυνατότητες στη συνεργασία με καλλιτέχνες και δημιουργούς, οι οποίοι είναι συχνά τολμηροί/ές από μόνοι τους. Μαζί, ελπίζουν να δημιουργήσουν νέες αφηγήσεις που μπορούν να ξεπεράσουν τον θόρυβο των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και τον 24ωρο κύκλο ειδήσεων και να τις μοιραστούν με νέους, ευήκοους ανθρώπους. Ένα παράδειγμα είναι το έργο *The Walk*, κατά τη διάρκεια του οποίου η Αμάλ, μια γιγάντια μαριονέτα ενός παιδιού από τη Συρία, περπάτησε περισσότερα από 8.000 χιλιόμετρα σε 11 χώρες με τη βοήθεια εθελοντών, για να επιστήσει την προσοχή στις ανάγκες των νεαρών προσφύγων.

- **Καταπολεμήστε την παραπληροφόρηση.**

Οι πολιτικοί μπορεί να διαδίδουν ανακριβείς πληροφορίες κατά λάθος (ασυνείδητη παραπληροφόρηση) ή κατά βούληση (συνειδητή παραπληροφόρηση). Όταν τα ΜΜΕ τις αποδέχονται – και πάλι κατά λάθος ή κατά βούληση –, η διάδοση των πληροφοριών γίνεται ένας καταρράκτης ανακριβειών που δημιουργεί ένα παραπληροφορημένο κοινό. Ως εκ τούτου, οι τολμηροί/ές υπογραμμίζουν τη σημασία της καταπολέμησης της παραπληροφόρησης με (1) οικοδόμηση ισχυρών σχέσεων με μέσα ενημέρωσης και προσωπικότητες των μέσων ενημέρωσης, (2) χρησιμοποιώντας στρατηγικά τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και (3) πιο άμεσα με επαφές με κυβερνητικούς αξιωματούχους, ακόμη και σε επίπεδο ΕΕ.

- **Διαφοροποιήστε τα συστήματα χρηματοδότησης.**

Για να βελτιώσουν την οικονομική βάση και την ευελιξία των οργανισμών τους, οι τολμηροί/ές κοιτάζουν πέρα από τα δημόσια και φιλανθρωπικά ταμεία. Αρκετοί διαπιστώνουν ότι το ευρύτερο οικοσύστημα του κοινωνικού κινήματος μπορεί να προσφέρει γρήγορη και μη γραφειοκρατική πρόσβαση σε πολύ αναγκαίους πόρους. Πολλοί οργανισμοί έχουν ήδη αρχίσει να μοιράζονται μερικούς από τους πόρους τους, ειδικά με συνεργάτες που εργάζονται πιο κοντά σε συγκεκριμένες κοινότητες ή ζητήματα. Ωστόσο, ενώ τέτοιες προσπάθειες περιγράφονται ως καρποφόρες, μεγάλο μέρος των χρημάτων που χορηγούνται συνεχίζουν να προέρχονται από δημόσιες και φιλανθρωπικές πηγές, των οποίων οι κανόνες χρηματοδότησης συχνά εμποδίζουν μια τέτοια αναδιανομή.

Οι εμπειρίες και οι απόψεις των τολμηρών δεν μπορούν να χρησιμεύσουν μόνο ως έμπνευση για την επόμενη γενιά ακτιβιστών και ηγετών των κοινωνικών κινήματων. Θα πρέπει επίσης να ενθαρρύνουν μια συζήτηση μεταξύ των χρηματοδοτών σχετικά με το ποιον υποστηρίζουν, γιατί και πώς η χρηματοδότησή τους μπορεί να ενισχύσει τις φωνές εκείνων που αγωνίζονται για ένα καλύτερο μέλλον για τις επόμενες γενιές της Ευρώπης.

Η πλήρης έκθεση είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση allianzfoundation.org/study.